

KAF-T

YTTRANDE
2021-01-24

Näringsdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet SOU 2021:60 Enklare regelverk för mikroföretagande och en modernare bokföringslag

Sammanfattning

Kommunala alkohol- och tobakshandläggares förening (KAF-T) yttrar sig i denna skrivelse på betänkandets avsnitt 4.3.5. Övriga förslag i betänkandet lämnar vi utan synpunkter. Detta då KAF-T representerar medlemmar som arbetar med tillståndsgivning och tillsyn enligt alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter. KAF-T har svårt att se behovet av att utreda ett system med efterhandsdebitering av de avgifter som kommunerna tar ut för arbetet med tillsyn och tillståndsgivning enligt alkohol- och tobakslagarna av skäl som anges nedan.

Alkohol- och tobakslagarna är skyddslag – fast taxa bör gälla enligt förarbetena

Regeringen har i förarbetena till alkohollagen avrått från en avgiftsmodell som bygger på faktiskt nedlagd arbetstid i det enskilda fallet vid uttaget av kommunala tillsynsavgifter enligt alkohollagen. Detta framgår tydligt av prop. 1994/95:89 sid 107: "Den avgift som tas ut för tillsyn förutsätts beräknas efter schablon och inte efter antal tillsynstillfällen som kommunen finner erforderligt i varje särskilt fall. Detta hindrar inte en uppdelning på olika avgiftsklasser med hänsyn till det varierande behov av tillsyn som kan föreligga för olika typer av serveringsställen."

Lag om tobak och liknande produkter är precis som alkohollagen en skyddslagstiftning. Kommunen behöver göra en utredning av den ekonomiska och personliga lämpligheten vid ansökan om tobakstillstånd såsom gäller för serveringstillstånd innan beslut om tobakstillstånd kan fattas. Krav om fortsatt lämplighet efter att tillstånd har beviljats finns även för tobakstillståndshavare. Kommunen ska därför utföra inre tillsyn regelbundet för att kontrollera detta.

I alkohollagens förarbeten (prop. 1994/95:89 sid 107) uttalas: "I de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska bör de alkoholpolitiska hänsynen ha företräde."

Kommunen ska alltså göra en prioritering i enlighet med rådande alkohollag. Som nämns nedan finns det risk och svårigheter att upprätthålla ett gott samarbete om taxan upplevs för godtycklig, inte minst när den ansvarige myndighetshandläggaren behöver göra ingripandeärenden vid en taxa som bygger på nedlagd faktisk arbetstid.

Debitering efter nedlagd tid jämfört med fast taxa för serverings- och tobakstillstånd

I betänkandet hänvisas till att Tillväxtverket föreslagit efterhandsdebitering och att kommunerna i högre utsträckning skulle kunna tillämpa rörliga avgifter, med koppling till omfattningen av det yttre tillsynsarbetet som faktiskt bedrivits hos verksamhetsutövaren i syfte att det ska bli tydligare vad verksamhetsutövaren betalar för och att tillsynsavgiften tydligare ska ställas i relation till motprestation. Det får nämnas att kommunerna redan idag tillämpar efterhandsdebitering för uttag av tillsynsavgifterna (både den fasta och rörliga delen). De allra flesta kommunerna har ett avgiftsuttag för tillsynsavgifterna som innebär att mängden alkoholdrycker som tillståndshavaren

sålt enligt föregående års restaurangrapport reglerar hur hög den rörliga tillsynsavgiften blir i enlighet med kommunens fasta avgiftstariff.

KAF-T bedömer att ett avgiftsuttag som innebär att kommunerna måste införa en avgiftsmodell byggt på debitering i exakt nedlagd arbetstid är i strid med vad som uttalats tydligt i alkohollagens förarbeten. Det finns också en uppenbar risk att förslaget skulle inskränka den grundlagsfästa principen om kommunal självbestämmanderätt då avgifter enligt alkohol- och tobakslagarna tas ut enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

Skulle man ändå överväga att ändra nuvarande ordning får hänvisas till att frågan om kommunernas avgiftsuttag för arbetet med inre tillsyn och tillståndsavgifter enligt alkohollagen redan utretts grundligt i anslutning till att detta arbete flyttades från länsstyrelserna till kommunerna i mitten av 1990-talet av dåvarande SKL (Cirkulär 1995-69). Däri uttalas att: "Ansöknings- och tillsynsavgifter enligt alkohollagen beräknas efter schablon och inte efter exakt kostnad. Schabloniserade avgifter förekommer inom andra områden och har accepterats i rättspraxis. Det är de totala avgiftsintäkterna som skall balansera" "Debitering per inspektionstillfälle är administrativt komplicerad, och kan uppfattas som direkt utmanande från de mest "drabbade" restaurangerna. Denna metod har regeringen i propositionen till alkohollagen avrått kommunerna från att tillämpa." Det kan också noteras att det sedan flera år finns betydligt högre krav på kommunerna att göra en mer omfattande granskning av den ekonomiska lämpligheten hos den som söker eller har tillstånd enligt alkohollagen än vid tiden för då de kommunala avgifterna infördes. Därför vore det än mer olämpligt att införa ett system med avgiftsdebitering per inspektionstillfälle eller inre tillsyn.

Det har i de kommuner som infört tillsynsavgifter där den rörliga tillsynen bygger på faktiskt nedlagd arbetstid likt de som arbetar som kommunala livsmedelshandläggare visat sig att arbetet med att administrera dylikt avgiftsuttag blivit en stor extra arbetsuppgift och att det finns mindre arbetstid för kärnverksamheten då tillsynerna sedan måste debiteras efter exakt nedlagd arbetstid.

Ekonomistyrningsverket har i sin rapport Att styra avgiftsbelagd verksamhet (ESV 2000:21) jämfört saktaxa med tidtaxa som här är relevant att beakta:

Det finns flera fördelar med en saktaxa:

- Den som köper en tjänst eller vara vet i förväg vad det kostar.
- En fast avgift är lätt att administrera och följa upp.
- Det upplevs som rättvist att alla får betala lika mycket, särskilt om det är en offentligrättslig avgift som den enskilde är mer eller mindre tvingad att betala.

En nackdel med saktaxa är att sambandet mellan avgift och nedlagda kostnader för den enskilda prestationen kan vara svagt. En fast avgift kan således innebära att det blir stora skillnader mellan de kostnader som en viss användare förorsakar och vad användaren får betala.

Tidtaxa är knuten till en tidsenhet. Enda fördelen med löpande räkning är:

- Köparen får ersätta de kostnader som just hans uppdrag har orsakat. Detta torde i regel uppfattas som rättvist och rimligt.

Nackdelar med löpande räkning;

- Ambitionsnivån kan bli onödigt hög.
- Debiteringssättet ger inte incitament till kostnadseffektivitet.
- Det är svårt för köparen att i förväg uppskatta kostnaderna, vilket kan leda till obehagliga överraskningar.
- Risken för att köparen ifrågasätter avgiftens storlek ökar när tidsåtgång tidsredovisas. Det kan därför upplevas som svårt att ta betalt för faktiskt nedlagt arbete, vilket i så fall kan leda till lägre grad av kostnadstäckning.

KAF-T

YTTRANDE

2021-01-24

- Det kan vara svårt att få betalt av små eller betalningssvaga köpare med resurskrävande ärenden.

Sammanfattningsvis har principen med fasta prövningsavgifter och en tillsynsavgift som i huvudsak bygger på omsättning av alkoholdrycker enligt fast tariff fungerat bra. Att många kommuner delar upp tillsynsavgiften och efter strikt generella avgiftskriterier också har extra avgift vid t.ex. sen stängningstid eller utomhusservering har också fungerat bra.

För KAF-T Kommunala alkohol- och tobakshandläggares förening

Andreas Rosenblad

Vice-ordförande